

Войналович Л. П.
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри англійської мови
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

ТИПИ ЗВ'ЯЗКУ У СУЧАСНОМУ СКЛАДНОСУРЯДНОМУ АНГЛІЙСЬКОМУ РЕЧЕННІ

За останнє десятиліття проблему синтаксису англійського речення досліджували багато науковців. Серед цих питань є багато й таких, що й досі потребують подальшого наукового дослідження. На сучасному етапі розвитку мовознавства, можна відзначити, що основні терміни є визначеними й уточненими, розглянуто побудову простих і складних речень, але все ще в центрі уваги науковців досі залишається питання типологізації зв'язків у складному англійському реченні.

Речення – це одна з основних граматичних категорій синтаксису, яка протиставляється в його системі слову (і словоформі) і словосполученню по формам, значенням і функціям та являє собою висловлювання (фразу), що повідомляє про щось і розрахована на слухове чи зорове сприйняття [1, с. 395]. В англійській мові речення поділяються на прості і складні. Складне речення – це поєднання двох (або більше) простих речень за допомогою сполучників, сполучних слів чи союзних часток в певне нове синтаксичне утворення, частини якого вступають один з одним в певні синтаксичні відносини. В залежності від того, які засоби пов'язують частини складного речення, ці речення поділяються на складносурядні (з формально незалежними один від одного частинами) і складнопідрядні (з головною і підрядною частинами). У нашій статті ми хотіли б детальніше розглянути типи зв'язку у складносурядних реченнях. Традиційно виділяють два типи зв'язків між компонентами складносурядного речення: безсполучниковий зв'язок (без сполучників і єднальних слів) і сполучниковий (за допомогою сполучників і єднальних слів) [2, с. 206].

I live in London and he lives in Kiev.

Shut the windows, otherwise it'll get too cold in here [3, с. 75–76].

Сполучник – це службова частина мови, яка служить для зв'язку однорідних членів речення та частин складного речення (у складнопідрядному реченні вони поєднують головну і залежну частини). Сполучники не мають власного лексичного значення і не виконують у реченні граматичну роль [3, с. 82]. Єднальні слова поділяються на сполучні слова (сполучні займенники і сполучні прислівники) та відносні слова (відносні займенники і відносні прислівники) [4, с. 78].

Сполучниковий зв'язок у складносурядному реченні в англійській мові забезпечується за допомогою таких сполучників сурядності: 1) єднальних; 2) протиставних; 3) розділових; 4) причинно-наслідкових [4, с. 76].

Зв'язок за допомогою єднальних сполучників показує, що дві події або ідеї об'єднані у часі та місці. Такий зв'язок вводить значення доповнення, одночасності, послідовності подій або деяких коментарів до попередньої частини речення. Єднальний зв'язок в складносурядних англійських реченнях виражається: а) сполучниками (*and, nor, (neither) ... nor, not only ... but (also), as well as*): *She was familiar with the social problems, **and** they bored her*; б) сполучними прислівниками (*then, moreover*): *She ran through another set of rooms, breathless, her feet scarcely touching the surface of the soft carpets; **then** a final doorway suddenly and unexpectedly let her out into the street* [4, с. 76].

Зв'язок за допомогою протиставних сполучників єднає складносурядні речення, які містять протиставлення, заперечення чи контраст. Протиставний зв'язок в англійському складносурядному реченні виражається: а) сполучниками (*but, while, whereas*): *The story was amusing, **but** nobody laughed*; б) сполучними прислівниками (*yet, still, nevertheless, nonetheless*): *It was the first of June; **yet** the morning was overcast and chilly*; в) сполучною часткою *only*: *There was an electric light, **only** Arthur had not switched it on.* [4, с. 77].

Зв'язок за допомогою розділових сполучників вказує на вибір, як правило, між двома взаємовиключними альтернативами. Розділовий зв'язок в складносурядних англійських реченнях виражається: а) сполучниками (*or, either...or*): ***Either** listen to me, **or** I shall stop reading to you*; б) сполучними прислівниками (*else (or else), otherwise*): *Put the key in its proper place **else** you will lose it* [4, с. 77].

Причинно-наслідковий зв'язок об'єднує частини складносурядного речення таким чином, що в одному з них міститься причина, а в іншому – наслідок. Друга частина речення може містити причину або результат події, яка представлена у попередньому реченні. Причинно-наслідковий зв'язок в складносурядних англійських реченнях виражається: а) сурядним сполучником причини *for*: *The days became longer, for it was now springtime*; б) єднальними словами наслідку (*so, so that, therefore, hence, then, thus*): *The weather was fine, so there were many people on the beach* [4, с. 77].

Отже, у ході дослідження з'ясовано, що складні речення в англійській мові поділяються на складносурядні і складнопідрядні. Було визначено два типи зв'язку між компонентами складносурядного речення: безсполучниковий зв'язок і сполучниковий. У свою чергу сполучниковий зв'язок у складносурядному реченні в англійській мові забезпечується такими сполучниками сурядності як: 1) єднальні; 2) протиставні; 3) розділові; 4) причинно-наслідкові.

ЛІТЕРАТУРА

1. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / гл. ред. В.Н. Ярцева. – 2- изд. – М: Большая Российская энциклопедия, 2000. – 688 с.
2. Верба Г. В., Верба Л. Г. Довідник з граматики англійської мови: Довідк. Вид. – 4-у вид. / Г.В. Верба, Л. . Верба. – К.: Освіта, 1995. – 320 с.
3. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис: Підручник / І.Р. Вихованець. – К., Либідь, 1993. – 368 с.
4. Котнюк Л. Г., Войналович Л. П., Коротун Н. Г. Граматика англійської мови: Синтаксис: Методичний посібник з практичної граматики англійської мови для студентів Навчально-наукового інституту іноземної філології / Л.Г. Котнюк, Л.П. Войналович, Н.Г. Коротун. – Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. – 141 с.